AHLRUD, SIVAR (pseud. för Ivar Ahlstedt och Sid Roland Rommerud): *Tvillingdetektiverna*. Stockholm: Lindqvist, 1944. 143 s

---

Det skulle med tiden visa sig vilket kommersiellt genidrag det var av författarna Ahlstedt och Rommerud att låta miljön i de många böckerna i serien om tvillingdetektiverna pendla mellan huvudstaden och den norrländska landsorten. På så sätt kunde läsare från stora delar av landet växelvis känna igen sig respektive få sina vyer vidgade – samtidigt som de fick sina ofta nog så fördomsfulla uppfattningar om varandra bekräftade på ett humoristiskt vis. Den första boken i den omåttligt populära, långlivade serien börjar, som sig bör, på stationen i Vindsele, ett samhälle som brukar identifieras som Vindeln i Västerbotten, där författaren Sid Roland Rommerud växte upp.

Trettonåringarna Klas och Göran Bergendahl ska göra sin första resa på egen hand för att hälsa på kusin Hubert och hans mamma Hanna Norlén som bor på Kaptensgatan på Östermalm i Stockholm. Under den spända väntan som uppstår innan tåget ska avgå, hinner författaren på ett par sidor placera tvillingpojkarna i tid och rum. Samtidigt som han presenterar deras utseende och karaktärer – rödhåriga och vilda – och sociala förhållanden – övre medelklass – ger han signaler, inte bara om vilken genre han skriver i, utan också om vilken sorts nöjen och konflikter som ska följa: redan på dessa första sidor snaskar pojkarna godis, retar varandra och råkar i slagsmål. Den oroliga moster Lena får ge uttryck åt den osäkerhet landsortsbon antas känna inför storstaden, medan tvillingarnas pappa, ingenjör Bergendahl, får representera en modernare syn på ”vår vackra huvudstad”. Strax iscensätts det första mysteriet: tvillingen Klas släpper ut en griskulting ur en bur och skrämmer på så sätt nästan livet ur en mystisk man med en mystisk väska. Det visar sig vara en tidstypisk ”hamstrare” som varit ute på landsbygden och köpt kristidsransonerat kött och ägg i bondgårdarna. Fjärdingsman Karlsson är nöjd med Klas insats – men Klas är besviken. Det var ju inget spännande.

Under tågresan dyker det upp nya mystiska män med mystiska väskor. Pojkarna gör uppmärksammade insatser för att hjälpa ett par utländska diplomater som blir bestulna på viktiga dokument. Göran ska passa en liten pojke och lägger på typiskt tvillingfiffigt vis, upp både honom och sig själv på bagagehyllorna – vilket väcker uppståndelse eftersom mamman tror att hennes baby är försvunnen.

På perrongen i Stockholm står kusin Hubert och väntar. ”Trots sommarvärmen bar han en snygg liten kavaj över den blårandiga skjortan, och slipsen var väl knuten. Han bar en skolmössa med Hasselgrenska privatläroverkets märke.” (61) Hubert, som har lagt upp ett ambitiöst program för kusinernas Stockholmsbesök, utsätts för svåra prövningar och genomgår under besöket på Biologiska museet en första, skrämmande förvandling:

> Den prydlige Hubert erbjöd nu en sorglig anblick. Om faster Hanna sett honom i detta ögonblick hade hon med all säkerhet inte känt igen honom. [...] Hängslena hade lossnat, kavajen var tillskrynklad och den kära slipsen hängde ner på ryggen. Den vita skjortan hade åkt upp och föll som en servett ned över magen och hans ansikte återgav i snabb följd alla de själsskakningar han i detta ögonblick upplevde. (85 f.)

Tvillingarnas sällskap ska komma att kosta Hubert många omskakande upplevelser som sätter spår i hans yttre. Men genom dem ska han också upptäcka nya sidor av sig själv och sin egen begåvning. Bland annat vaknar hans intresse för detektivhistorier. Han hittar flera deckare i sin döde fars bokhylla och läser hela natten. På morgonen har han lärt sig vad ”skugga” betyder. Fortare än han anar får han tillfälle att praktisera sina kunskaper.

Lindskog, Gerda Helena, *Norrbarn: Norrland i 1900-talets svenskspråkiga barn- och ungdomslitteratur,* h:ström - Text & kultur, Umeå, 2013